

Sygn. akt XVII AmC 1463/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lipca 2011r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Maria Witkowska

Protokolant: asystent sędziego Joanna Pączkowska

po rozpoznaniu w dniu 28 lipca 2011r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w P.

przeciwko (...) z siedzibą w K.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

I. Uznaje za niedozwolone i zakazuje stosowania przez (...) z siedzibą w K. w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy o następującej treści:

„W okresie wypowiedzenia Bank blokuje dostęp Klienta do Rachunku przez kanały dostępu”.

II. Zasądza od (...) z siedzibą w K. na rzecz (...) z siedzibą w P. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

III. Poleca pobranie Kasie Sądu Okręgowego w Warszawie od (...) z siedzibą w K. kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem opłaty stałej od pozwu, od której uiszczenia powód był zwolniony z mocy prawa.

IV. Zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt (...) z siedzibą w K..

SSO Maria Witkowska

Sygn. akt XVII AmC 1463/10

UZASADNIENIE

W dniu 14 maja 2010 roku powód - (...) z siedzibą w P. wniósł pozew przeciwko pozwanemu - (...) z siedzibą w K., w którym domagał się uznania za niedozwolone postanowienia zawartego w stosowanym przez niego wzorcu umownym o nazwie „Regulamin świadczenia usługi bankowości internetowej (...) dla posiadaczy rachunków bankowych w (...)” o treści:

„W okresie wypowiedzenia Bank blokuje dostęp Klienta do Rachunku przez kanały dostępu”.

Powód wniósł ponadto o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania według norm przepisanych.

Swoje roszczenie powód oparł na fakcie, że pozwany jako spółdzielnia prowadzi działalność bankową, w ramach której posługuje się przygotowanym przez siebie regulaminem. Jako dowód powód załączył do pozwu przedmiotowy „Regulamin świadczenia usługi bankowości internetowej (...) dla posiadaczy rachunków bankowych w (...)”.

W ocenie powoda wskazane postanowienie stanowi niedozwoloną klauzulę abuzywną, natomiast wzorzec umowy stosowany przez pozwanego jest rażąco sprzeczny z dobrymi obyczajami i narusza uzasadnione interesy konsumentów.

Powód wywiódł, że zakwestionowana klauzula powinna zostać uznana za niedozwoloną, gdyż w sposób sprzeczny z prawem cywilnym oraz prawem bankowym przewiduje, że bank nie będzie świadczył usług w okresie trwania umowy, mimo iż w okresie wypowiedzenia umowa nadal obowiązuje, a co więcej w tym okresie bank nadal normalnie pobiera swoje wynagrodzenie. Powód podniósł, iż taka klauzula została już wpisana do rejestru UOKIK jako niedozwolona pod numerem 1907.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany podniósł, że tylko wtedy można stwierdzić, że dana klauzula jest abuzywna, gdy narusza jednocześnie obydwie przesłanki z art. 385¹ kc w postaci sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz rażącego naruszenia interesów konsumenta. Jednocześnie wskazał, że nie można stwierdzić in abstracto, czy dana klauzula umowna jest abuzywna, czy też nie, albowiem trzeba ją oceniać na podstawie konkretnych okoliczności danego wypadku.

Pozwany podkreślił, że w orzecznictwie za rażące naruszenie interesów konsumentów przyjmuje się sytuację, w której w rażący sposób została naruszona równowaga interesów stron poprzez wykorzystanie przez jedną ze stron swojej przewagi przy układaniu wzorca umowy, przy czym „rażące” oznacza znaczne odchylenie przyjętego uregulowania od zasady uczciwego wyważenia praw i obowiązków, zaś sprzeczność z dobrymi obyczajami oznacza wykroczenie przeciw uznanym w społeczeństwie zasadom moralnym lub przyjętej w obrocie uczciwości. W związku z powyższym, zdaniem pozwanego powód zarzucając pozwanemu naruszenie dobrych obyczajów oraz ich rażące naruszenie powinien wykazać, że (...) faktycznie dopuszcza się takich praktyk.

Odnosząc się do zarzutów stawianych przez powoda co do zakwestionowanej klauzuli pozwany podkreślił, iż Regulamin, w którym została ona zamieszczona dotyczy świadczenia usług bankowych w zakresie elektronicznego instrumentu płatniczego - internetowej obsługi rachunków dla klientów (...). Jak podał pozwany, na warunkach określonych niniejszym Regulaminem klient banku otrzymuje dostęp do rachunku bankowego za pośrednictwem internetu. Pozwany wskazał, iż zasady korzystania z usługi podlegają regulacjom ustawy z dnia 12 września 2002r. o elektronicznych instrumentach płatniczych (Dz.U.2002.169.1385 ze zm.), przy czym powołał się na art. 31 tej ustawy dotyczący zapewnienia posiadaczowi bezpieczeństwa dokonywanych operacji. Wskazał, iż przepisy Prawa bankowego również nakładają na bank obowiązek zapewnienia szczególnych środków ochrony, w tym art. 50 ust. 2 PrBank odnoszący się do zapewnienia bezpieczeństwa przechowywanych środków pieniężnych.

Pozwany wywiódł, iż ze względu na specyfikę systemu komunikacji elektronicznej, zakładającej korzystanie z systemu przez wielu klientów na banku spoczywają szczególne obowiązki w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa korzystania z systemu. Zauważył, iż z uwagi na specyfikę oferowanych usług, w szczególności ciągle rozwijającą się technologię sprzętu, brak jest możliwości precyzyjnego i enumeratywnego wskazania jakie działania mogą zagrażać bezpieczeństwu systemu. Dlatego też bank przewidując przyczyny, przy których wystąpieniu może wypowiedzieć umowę przykładowo wymienił okoliczności, mogące spowodować podjęcie przez banku działań mających na celu zakończenie współpracy z danym klientem.

Pozwany wskazał, że przyczyną wypowiedzenia umowy mogą być wskazane w § 33 ust. 1 Regulaminu okoliczności stanowiące działania klienta prowadzące do naruszenia zasady wzajemnego zaufania stron stosunku prawnego lub też spowodowane nieregulowaniem należności związanych z korzystaniem z usługi. W tych okolicznościach zdaniem pozwanego dalsze korzystanie z systemu przez klienta może prowadzić do zagrożenia bezpieczeństwa funkcjonowania całego systemu albo też generowania nowych należności po stronie klienta. Natomiast z chwilą zablokowania dostępu do Rachunku bank zaprzestaje naliczania dalszych opłat.

W ocenie pozwanego brak jest zatem podstaw przyjęcia, iż w związku z zastosowaniem kwestionowanej klauzuli zachodzi naruszenie dobrych obyczajów przez pozwanego, w szczególności prowadzące do naruszenia w sposób rażąco interesów konsumentów.

Pozwany wskazał ponadto, iż Stowarzyszenie w żaden sposób nie wykazało, iż w przypadku niniejszej klauzuli spełnione są przesłanki sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz rażącego naruszenia interesów konsumentów, do czego jest zobowiązane na podstawie art. 6 k.c.

Rozpoznając sprawę Sad Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany – (...) z siedzibą w K. prowadzi działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług bankowych.

Pozwany posługiwał się w obrocie z konsumentami wzorcem umownym o nazwie „Regulamin świadczenia usługi bankowości internetowej (...) dla posiadaczy rachunków bankowych w (...)”, który zawierał zakwestionowane przez powoda postanowienie o następującej treści:

„W okresie wypowiedzenia Bank blokuje dostęp Klienta do Rachunku przez kanały dostępu”.

W odpowiedzi na pozew pozwany nie zakwestionował, iż w stosowanym przez niego wzorcu zawarte jest powołane w pozwie postanowienie. Nie zaprzeczył także, aby stosował wskazane postanowienie, w związku z czym okoliczność tą należało uznać za przyznaną w oparciu o przepis art. 230 k.p.c.

Wobec nie zakwestionowania wiarygodności wzorca umownego, ani niezgodności kwestionowanego postanowienia z treścią postanowienia zawartego w Regulaminie należało uznać za udowodnione, iż jest ono stosowane przez pozwanego.

W tym stanie faktycznym Sad Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Sąd poddał treść przedmiotowego postanowienia wzorca umownego ocenie prawnej w kontekście czy ma ono charakter niedozwolonego postanowienia umownego w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i w efekcie uznał, iż powództwo jest uzasadnione.

Należy podkreślić, że w postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone Sąd dokonuje abstrakcyjnej oceny wzorca celem ustalenia, czy zawarte w nim klauzule mają charakter niedozwolonych postanowień umownych w rozumieniu art. 385¹ k.c. Niedozwolone postanowienia umowne określają przepisy art. 385¹ – 385³ k.c., mające na celu ochronę konsumenta przed niekorzystnymi postanowieniami umowy łączącej go z profesjonalistą.

W myśl art. 385¹ § 1 k.c., za niedozwolone postanowienia umowne uznaje się postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Z przytoczonego sformułowania wynika zatem, że możliwość uznania danego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowanie go z praktyki stosowania zależna jest od spełnienia następujących przesłanek:

- 1) postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie, a więc nie podlegało negocjacom;
- 2) ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki konsumenta pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami;
- 3) ukształtowane we wskazany sposób prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta;

4) postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia.

Powyższe przesłanki muszą zostać spełnione łącznie, natomiast brak jednej z nich skutkuje tym, iż Sąd nie dokonuje oceny danego postanowienia pod kątem abuzywności.

Analizując zakwestionowane przez powoda postanowienie w oparciu o w/w kryteria, nie budzi wątpliwości Sądu, że konsumenci generalnie nie mają wpływu na jego treść, a zatem należało uznać, że postanowienie nie jest z nimi uzgadniane indywidualnie.

Przedmiotowe postanowienie nie dotyczy także świadczenia głównego wynikającego z umowy, a dostępu klienta do rachunku w okresie wypowiedzenia umowy.

Do rozstrzygnięcia pozostała zatem jedynie kwestia, czy zakwestionowane przez powoda postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Należy wskazać, że „dobre obyczaje” to reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać także działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, a więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania. Pojęcie „interesów konsumenta” należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, mogą tu wejść w grę także inne aspekty: zdrowia konsumenta (i jego bliskich), jego czasu zbędnie traconego, dezorganizacji toku życia, przykrości, zawodu itp. Naruszenie interesów konsumenta wynikające z niedozwolonego postanowienia musi być rażące, a więc szczególnie doniosłe. Pojęcie „dobrych obyczajów” (w szczególności w stosunkach umownych między profesjonalistą a konsumentem) zdefiniowała judykatura - w orzeczeniu SN z 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, IC Biul. SN 2006, nr 2, s. 86 wskazano, iż za „sprzeczne z dobrymi obyczajami” należy uznać wprowadzenie klauzul godzących w równowagę kontraktową, zaś „rażące naruszenie interesów konsumenta” polega na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta w określonym stosunku umownym.

W świetle powyższego Sąd uznał, że kwestionowana przez powoda klauzula o treści „**W okresie wypowiedzenia Bank blokuje dostęp Klienta do Rachunku przez kanały dostępu**”. stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Z przedmiotowego postanowienia wynika bowiem, że bank nie będzie wykonywał ciężących na nim obowiązków względem posiadacza rachunku, z którym zawarł umowę o usługę (...), w okresie wypowiedzenia umowy, a zatem w okresie obowiązywania umowy między bankiem a konsumentem.

Przy czym istotnym jest, iż powyższe oznacza, że bank blokując klientowi dostęp do rachunku przez kanały dostępu nie tylko nie będzie świadczył usługi bankowości internetowej poprzez umożliwienie posiadaczowi składania dyspozycji za pomocą sieci internet, ale również uniemożliwi konsumentowi dostęp do własnego rachunku poprzez internet w trakcie obowiązywania umowy.

Uzasadnieniem dla powyższego, według pozwanego, miało być zagrożenie związane z działaniem posiadacza rachunku, będące przesłanką wypowiedzenia umowy przez bank.

Sąd stwierdził jednak, że zgodnie z § 33 ust. 1 Regulaminu bank może wypowiedzieć umowę z różnych powodów, gdyż wyliczył tylko przykładowe powody stanowiące przesłanki wypowiedzenia umowy. Z tego względu wobec otwartego katalogu przyczyn wypowiedzenia przez bank umowy, a zatem jego dowolności w tym względzie (ograniczonej do ważnego powodu) nie wszystkie przyczyny wypowiedzenia umowy muszą mieć źródło w nieuczciwym, groźnym dla systemu i banku działaniu konsumenta uzasadniającym blokadę dostępu klienta do rachunku przez bank.

Dodania wymaga również, iż zakwestionowana klauzula stanowi wyłącznie, że „w okresie wypowiedzenia” – bank blokuje dostęp klienta do rachunku przez kanały dostępu, z czego dosłownie wynika, że wobec złożenia wypowiedzenia przez obie strony umowy może dojść do blokady dostępu do rachunku. Co prawda klauzula ta mieści się w § 33, w którym we wcześniejszych ustępach uregulowano kwestie dotyczące wypowiedzenia umowy przez bank, jednakże z uwagi na ogólne określenie, iż bank blokuje dostęp do rachunku w okresie wypowiedzenia, jest sformułowana niekorzystnie dla konsumenta.

Z powyższych względów należy uznać, że zakwestionowane postanowienie jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta.

Z tych względów Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, że zakwestionowane postanowienie wzorca umownego stosowanego przez pozwanego w obrocie z konsumentami stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i zakazał jego stosowania na podstawie art. 479⁴² k.p.c.

O wysokości wpisu od pozwu i obciążeniu nim pozwanego na rzecz Skarbu Państwa orzeczono na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 6 w zw. z art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2010r. Nr 90, poz. 594 ze zm.). O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono stosownie do wyniku sporu na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. Publikację prawomocnego wyroku na koszt pozwanego zarządzono na podstawie art. 479⁴⁴ k.p.c.

/-/ SSO Maria Witkowska